СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 145. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 24. червня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 145. Jersey City, N. J., Wednesday, June 24. 1925. THREE CENTS

Кулидж теж заявляється за зниженнєм податків.

ВАШИНГТОН, 22. червня. — Президент Кулидж заявив у своїй промові до федеральних урядників, зібраних для розваження бизнесової організації уряду, що він теж передбачує надвижку приходів понад росходи та що він теж заявиться за проектом зниження податків, яких 400 міліонів долярів. Уряд думає вести далі свою політику ощадностий та звести видатки уряду до 3 міліярдів долярів у рік.

СМЕРТЬ ЩЕ ОДНОГО ПРОВІДНИКА ПОСТУПОВЦІВ.

БОЛТИМОР, Меріленд, 22. червня. — В місцевім шпитали помер тут нині рано федеральний сенатор Едвин Фремонт Лед, котрий представляв в конґресі Північну Дакоту.

Сенатор Лед належав до тої самої ґрупи, до котрої належав померший кілька днів тому сенатор Ла Фолет. Через те його смерть уважають поважним ударом для поступової ґрупи, з котрої тепер остало в сенаті всего двох, а саме: Фрейзер та Бруктарт. На місце Леда після всякої правдоподібности попаде в сенат правильний член републиканської партії, хоча поступові з Висконсина роблять всякі заходи, щоби місце Ла Фолета знова припало поступовому чоловікови.

СУД НЕ ДОЗВОЛЯЄ ВЖИВАТИ ШКІЛЬНОГО ЧАСУ НА НАУКУ РЕЛІГІЇ.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС, Ню Йорк, 22. червня. — Стейтовий суд видав на домаганє Товариства Вільнодумців Ню Йорку тимчасову заборону проти шкільного заряду міста Мавнт Вернона приказувати дітям відходити на три чверти години в тиждень від шкільної науки для науки релігії.

Суд станув на становищи, що шкільний закон, котрий говорить про перебіг шкільної науки, не говорить нічого про науку релігії. Вільнодумці виступили проти зарядження шкільної ради, щоби діти випускати зі шкіл раз у тиждень на науку релігії, яко зарядження противне розділови школи від держави. Суд станув теж на сьому становищи.

ТАЄМНИЧЕ ВБИЙСТВО.

РАТЕРФОРД, Ню Джерзі, 20. червня. — До дому, удержуваного панею Анною Семкенс, приїхали нині, коло 2. години в ночи, трох мущин та спитали за Френком Линдом, столярем, що живе в неї. Господиня відповіла, що такий живе в неї на борді, але він тепер спить і вона не хотілаби його будити. Один з прибувших, не питаючи дальше її дозволу, пустився бігом на другий поверх, де жив Линд, а хазяйка поспішила за ним. Заким вона дійшла до поверху, на котрім жив Линд, незнакомий, що пішов з ним бачитися, вже біг у долину. Вийшовши з дому, він і його два товариші всіли на жадучий на них автомобіль та відїхали чим скорше. За хвилину з комнати вибіг Линд з ножем у грудях та крикнув: „Пішліть по лікаря. Мене вбив". Заким наспів лікар, Линд уже був нежиний. Якийсь тупий ніж, що подабав на цвях до колення леду, попав йому попри саме серце.

Дивним припадком, попри стоячий перед домом автомобіль переходив полісмен. Бачучи, що машина гуде, хоча здержана, він записав собі нумер лайсенсу. Коли поліція дістала вістку про вбийство, вона думала, що за сим нумером вона дійде до злочинців. Та тут показалося, що автомобіль, котрий дістав сей лайсенс, є зовсім инчий, як той, що стояв під домом в часі вбийства. Поліція мусить тепер шукати ще за другими познаками.

ЗАВАЛИВСЯ МОРСЬКИЙ ПРИЧАЛ.

КЕЙП МЕЙ, Ню Джерзі, 22. червня. — Частина міського причалу завалилася під тягарем великої маси людий, що зібралися на прогульку одної юнії, і коло 80 людий впало в воду. На щастє не втопився ніхто, хоча 40 білесно підчас упадку лекші й тяжші тілесні ушкодження. Покалічених відставлено спеціяльним поїздом до шпиталю в Філяделфії.

СЛІДСТВО НАД ПОЖАРОМ КОРАБЛИКА.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 22. червня. — Морський уряд, котрий вів слідство в справі пожару прогулькового кораблика Кристалу, підчас котрого згинуло 5 осіб, переконався, що серед залоги корабля не було ні одного чоловіка, який мавби досвід у моренлаводі і моряцький лайсенс.

ДВОЖЕНЦЕМ БЕЗ СВОЄІ ВИНИ.

НЮ ЙОРК, 22. червня. — Чарлз Милер, голова власної школи стенографії, найшовся нині нагло мужем двох жінок.

Свого часу, ще будучи молодим мущиною, він любився у ріднім селі з одною дівчиною, але відтак вона вийшла за другого, а він оженився з инчою. В кілька літ опісля він розвівся зі своєю жінкою, а вона зі своїм мужом, і вони могли відтак побратися. Та скоро по їх шлюбі перша жінка внесла до суду позов о уневажнене свого розводу з мужом, закидуючи, що суд видав вирок проти неї лишень через те, що вона не явилася на суді, а вона не явилася на суді тому, бо думала, що розводова росправа відбудеться разом з росправою в її процесі проти мужа за сепарацію. Суд признав першій жінці правду. Значить, її розвід був неважний, а тим самим не було важне подружа її мужа з другою жінкою. І так друга Милерова найшлася без беззаконного мужа, а Милер з двома жінками на своїх руках.

НОВІ ПОДАТКОВІ ПЛЯНИ.

ВАШИНГТОН, 22. червня. — Сенатор Гарис заявив, що на найблизшій сесії конґресу предложить проект нового податкового закона, [illegible] всі моненті люди, які не мають 5 тисяч долярів річного [illegible] мають бути [illegible] від федеральних [illegible]

УДАРТЕ В ВІЧЕВИЙ ДЗВІН, ДОПОМОЖІТЬ ГОЛОДНОМУ СЕЛУ.

Від місяців не бачить наш селянин хліба. Сам не має чим поживитися і не має зерна на весняний посів. Тепла зима і мишва знищила озимину. Лютий ворог донищує його податками і данинами та жде на його загибіль.

Громадяне. Не даймо загибати живому народови. Киньмося всі як оден до ратунку нації. Нехай проникнеться в ту страшну хвилю і найбільш заспаний кут, хай вдарить в вічевий дзвін і кличе нарід на пораду, на невайну допомогу нашому Голодуючому Рідному Селу.

Поратувати село — це наш святий обовязок, бо ратуючи село, ратуємо українську націю. Від того обовязку не може і не сміє відтягнутися буквально ні одна особа українського роду.

В першій мірі, повинні взятися до цеі праці наші товариства і парохії по місцях, а дальше всі свідомі громадяне. Повинні скликувати віча і наради і представити народови голодове лихоліття в старім краю.

Коли бракує Вам бесідника пишіть до Обєднання на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ЛЕТІВ ДО СУДУ.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 22. червня. — В місцевому поліційному суді мав нині ставати за нарушенє приписів про автомобілеву подорож Філядельфієць Ловген Блек. Стративши послідний поїзд, котрий міг його довести до суду на час, він зараз наняв літака й станув на росправу. Поліційний судія, дізнавшися про його заходи звитися на суді, похвалив його свідомість горожанських обовязків.

ВГОЛОШУЮТЬСЯ ЗІ СВОЇМИ ДОВГАМИ.

ВАШИНГТОН, 22. червня. — Американський уряд дістав повідомлення, що всі довгуючі йому держави збираються прислати в короткім часі своїх представників на переговори в справі сплати сих довгів.

Франція ма еприслати таких представників в осени та говорити про сплату довгу, який виносить 4 міліярди 137 міліонів долярів з верхом. Італійський довг виносить 2 міліярди 397 міліонів долярів, бельгійський близько 472 міліони, а чесько-словацький близько 116 міліонів долярів.

ЦІКАВЕ ПРИМІНЕННЄ НОВОГО ВИНАХОДУ.

БЕРЛІН, 21. червня. — Шецле, урядник баварського уряду, найшов нове примінення для бездротного телефону.

Власне тепер роблять у Мінхені проби з розмовами межи людьми, їдучими автомобілями. Шецле каже, що при помочи його винаходу людина, їдучи автом, може розмовляти телефонічно з людиною, їдучою в другім авті.

ВЕЛИКІ ПОВЕНИ В ІТАЛІЇ.

АКВІЛЯ, Італія, 22. червня. — Наслідком величезних злив виляли в сьому повіті всі ріки. Досі стверджено утоплення чотирох осіб та покаліченнє 15. Град зробив велику шкоду на полях.

ФРАНЦІЯ ПІДБИВАЄ ЕКОНОМІЧНО АБІССИНІЮ.

Впливи Франції в схід.-африканській незалежній країні Абіссинії ростуть щораз більше. Цар Абіссинії тзв. неґус казав вибудувати залізничу лінію, яка лучить край з французькими африканськими кольоніями. Згадати треба, що тільки завдяки попертю Франції увійшла Абіссинія до Союза Народів. Цему противилася Італія та Анґлія, які на випередки хотілиб користуватися богацтвами Абісcинії. Населення цего краю виносить 8 міліонів, а природні богацтва, особливо копальні [illegible]

ВІТОС БАВИТЬСЯ О ВОРОЖБИТА.

Цими днями говорив у Варшаві Вітос з журналістами про соймові відносини. Він твердив, що сучасний сойм є нездібний до праці і що прийде до нового вибору вже найблизше весни. За найважнішу справу, яку повинен виконати ще сей сойм, вважає Вітос ухвалення земельної парцеляції. Вітос є найзавзятійшим ворогом українського селянина, бо всю землю на „кресах" хоче він розпарцелювати між польських кольоністів.

НІМЕЧЧИНА НЕ БАЖАЄ СОБІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ З ПОЛЬЩЕЮ.

Ведені від кількох місяців польсько-німецькі торговельні переговори стали на мертвій точці. Польська делеґація рапортувала свому урядови, що Німеччина з розмислу проволікає переговори, щоб довести до їх зірвання. Дня 23. травня відбулася у Варшаві конференція під проводом премієр-міністра Грабского в справі становища, яке треба буде заняти, коли Німці зірвуть переговори. Польський промисл і торговля вважає такий стан переговорів за дуже непожаданий.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ І УГОРЩИНОЮ.

Між Польщею і Угорщиною вибухло непорозуміння. Будапештенський польський конзулят відмовляє візи на виїзд угорським підданим до Польщі. Сталося це з тої причини, що угорське правительство видало розпорядок, силою котрого видаляється з границь Угорщини всіх чужопідданих, які замешкали там по 1-шім січня 1914 р. Цей розпорядок грозить видаленням 50.000 польських підданих.

ВИПРАВА ПО ЗОЛОТО.

До нововідкритих копалень золота над рікою Амур в Рад. Союзі подалася велика хвиля людий, жадних зарібку і легкої наживи. В короткім часі знайшлися над золотодайними жерелами десятки тисяч людий із усего простору Союза. Богато людий дійсно поживилося, але більша часть пропадає в нужді та недостатку, бо добича мала а робітників забагато.

УКРАЇНСЬКІ УНІЯТСЬКІ ЕПИСКОПИ У ВАРШАВІ.

Дня 26-го травня б. р. розпочались у Варшаві наради польських епископів при участи 27 польських церковних достойників. В тих нарадах брали також участь всі три греко-католицькі епископи з [illegible]

ПЕТРО КАРМАНСЬКИЙ ДО ЕПИСКОПА КОЦИЛОВСЬКОГО.

В „Українськім Хліборобі", що виходить в Бразилії, поміщено листь редактор того часопису П. Карманський отвертого листа до перемиського епископа Коциловського, свого бувшого товариша. В тому листі Карманський питається, чому єпископи українські латинщать українську уніятську церкву.

ЩОРАЗ МЕНЧЕ КРЕДИТУ.

Фінансова господарка Польського Банку за другу декаду біжучого травня представляється слідуючо: Відплив чужих валют виносив суму 18 міліонів зол., обіг банкнотів зменчився о 27 міліонів 600 тисяч зол. Кредит зменчено о 13 міліонів 900 тисяч зол.

ОПРИШКІВСТВО В ЛАНЦУЦЬКІМ ПОВІТІ.

З настанням весни змоглося опришківство в ланцуцькім повіті до небувалого степеня. На днях напало чотирох озброєних в карабіни і револьвери опришків на господаря Бобяржа і ограбувало до щенту.

ПОНОВНИЙ ПРОЦЕС ДРА ЯРОСЛАВА СЕЛЕЗІНКИ.

Перед львівським окружним трибуналом присяжних суддів розпочалася дня 25. травня б. р. поновна розправа о державну зраду проти дра Селезінки, бувшого начальника військової канцелярії дра Евгена Петрушевича. До поновної розправи прийшло длятого, що Найвищий касаційний трибунал у згляднив зажалення неважности внесеного обжалования против вироку з дня 20. вересня 1924 р. яким було засуджено дра Я. Селезінку на 2 роки тюрми з загостреннями.

Розправу вів рад. Ґетінґер, боронив др. Гарасимів зі Стрия, прокуратуру заступав др. Гіртлер. Обжалований і його оборона стояли на своїм попереднім становищу. По переведенню розправи суд увільнив дра Селезінку від вини і кари.

ЩО ДІЄТЬСЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ?

Українізація державних установ відбувається доволі мляво. Кілька раз вже заповіджений остаточний реченець українізації пересунено до дня 1. січня 1926. Окремим декретом українського правительства встановлено, що від цеі дати урядовою мовою всіх державних установ мусить безумовно бути мова українська. Урядовці, які в дні 1. січня 1926 р. не вика[illegible] української мо[illegible]

Страйк служби чужинців у Китаю почався.

КАНТОН, Китай, 22. червня. — Заповіджений страйк Китайців і Китайок, які служать у чужинців, почався вже нині. Вся просто китайська служба покинула Шамін, европейську дільницю Кантону.

Чужинці кажуть, що китайська служба булаби їх не покинула, якби не напір китайського уряду та китайських ґілд. Чужинці допускають, що страйк служби буде тревати два місяці та що до нього ще долучиться бойкот чужинців. Тому богато чужинців уже тепер покидає Китай, а другі роблять великі закупи поживи, немовби перед довгою облогою.

Купці, що правда, заявляються проти страйку служби, але решта населення вся стоїть за страйкарами.

В місті Шанґгаю проголошено воєнний стан.

НОВА ПОДОРОЖ ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА.

ЛИВЕРПУЛ, Англія, 22. червня. — Зі сього порту виплинув нині в дорогу в підбігунові краї пароплав Айсленд. Проводять виправою Канадієць Алґарсон та Анґлієць Ворслі.

Корабель поплине на географічні розсліди до Краю Гилиса, що лежить на схід від Шпіцберґен.

ЩЕ БІЛЬШЕ ЗАОСТРЮЮТЬ СУВОРІСТЬ ПРАВЛІННЯ ФАШИСТІВ.

РИМ, 22. червня. — Італійський парлямент знова приняв ряд законів, які скріпляють фашистський уряд та дають йому щораз більшу владу для боротьби з противними партіями й ґрупами.

Межи иньчими законами ухвалено острий закон проти тайних товариств, закон про реформу армії, закон, уповажнюючий уряд до реформи карного закона, ба навіть надано урядови право видавати роспорядки, які просто мають значіннє законів.

Всі ті реформи значуть разом тільки, що переміна італійської конституції.

ФРАНЦІЯ ВИДАЛИТЬ КИТАЙСЬКИХ АҐІТАТОРІВ.

ПАРИЖ, 22. червня. — Французький уряд почав арештувати китайських аґітаторів, щоби їх видалити з краю.

Притокою до сих арештовань був напад китайських студентів на китайського посла та вимушення від нього підпису на заяву проти чужинців у Китаю.

ЩЕ НЕВДОВОЛЕНА.

ПАРИЖ, 22. червня. — Панна Анна Левасер, паризька кравчиня, котру суджено недавно за те, що вона вбила свою сестру на її домаганнє, внесла спротив проти вироку суду, бо вважає сей вирок, яким її засуджено на два роки вязниці, занадто острим.

ФРАНЦУЗЬКО-ЕСПАНСЬКА ЗГОДА ПРОТИ АФРИКАНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ.

МАДРИД, 22. червня. — Представники Еспанії й Франції підписали тут умову щодо бльокади африканського побережа спільними силами.

На основі сеї умови еспанські та французькі кораблі вже від кількох днів стережуть африканського побережа, щоби хто не довозив оружа африканським повстанцям.

ҐРІЗЬБА ВЕЛИКОГО СТРАЙКУ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 22. червня. — Анґлійські вуглеві робітники грозять вуглевим підприємцям генеральним страйком, якщо вони не дістануть зменчення робочого дня й робочого тижня.

ЗАКИДАЮТЬ КОМУНІСТАМ ШПІОНАЖУ В КОРИСТЬ АФРИКАНЦІВ.

ПАРИЖ, 22. червня. — Французький уряд покликав до відвічальности двох комуністичних послів, у котрих посідженно мали найти тайні урядові документи, відносячі до мароканської афери.

За звязок з аферою поліція арештувала в ріжних містах Франції понад сотку людий та думає ставити їх перед суд за бунтівничу пропаґанду.

ТРИ ТИЖНІ БЕЗПЕРЕРИВНОЇ ГАРНОЇ ПОГОДИ.

ЛОНДОН, 22. червня.—Лондон святкував нині початок четвертого тижня безперервної гарної погоди.

Наслідком сеі засухи вся трава в місті пожовкла. Робить вона великі шкоди для підміського городництва й садівництва. Зате гарно розвиваються літні шпорти.

ХИТРІ ПАЧКАРІ.

ЛОНДОН, 22. червня. — Тайна анґлійська поліція відкрила, що пачкарі всяких, законом заборонених наркотиків, уживають до пачковання їх з Европи до Анґлії голубів. Провідника банди пачкарів арештовано нині в східній части Лондону.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ УРЯД ШУКАЄ ПОЗИЧКИ.

МОСКВА, 22. червня. — М. Сокольніков, большевицький комісар фінансів, оголосив, що большевицький уряд думає затягнути в населення 800 міліонів рублів позички на піддержанне державних промислів та кооперативних підприємств. В своїй заяві Сокольніков каже, що уряд волівби затягнути сю позичку у заграничних капіталістів, але се тепер неможливе.

ЗА СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В НОВІЙ ШКОТІЇ.

ГАЛИФЕКС, Нова Шкотія, 22. червня. — Прокуратор Нової Шкотії зарядив карне дохоодження за виновниками вбийства майнера Вілiяма Дейвиса, що погиб підчас бійки межи поліцією а страйкарами дня 11. червня. Уряд [illegible] слідство над нападом страйкарів [illegible]

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЖИТТЯ УЧИТЬ

Гр. Лев Білик, член Товариства імени Маркіяна Шашкевича, відділу Українського Народного Союза ч. 94. в Гемтреку, Мишиґен, пише:

„Стався у нас, у місті Гемтреку дивний случай смерти. Дня 15. сього місяця помер у нас наглою смертю громадянин Денис Мандзюк. Вийшов він з дому о годині 5. сполудня й впав на заулку вулиці. Шпитальна патролька забрала його до шпиталю, і поліція забрала його просто до трупарні. Спершу пустили поголоски, що покійний умер від злої горівки, але лікар ствердив, що вмер він від удару серця. Поліція зразу не знала, хто се такий, і як називається покійний. Коли розійшлася вістка по місті про нерозізнаного трупа в трупарні, а Мандзюк не вертав домів, то кількох українських громадян поїхало до трупарні, щоби подивитися, чи се справді не Мандзюк. І дійсно се був він.

Треба було тепер занятися похороном. Покійний лишив вдову й двоє сиріт: Володимирови літ 2, а Олі 1 рік. Маєтку в родини нема. Місто збиралося поховати покійного на міський кошт як бідного, але Українці не дали.

А не дали тому, бо Мандзюк належав до нашого відділу. Не належав він до ніякого товариства пару місяців тому назад. Коли конвенція Українського Народного Союза зарядила вписуванне нових членів без вступного, то я послухав заклику і пішов орґанізувати нових членів. Вступив я й до покійного Мандзюка. Довго ми зі собою говорили, бо трудно було його переконати вписатися до запомогової орґанізації. Чомусь покійний не дивився на те, що прийде йому з того, як впишеться до Українського Народного Союза, а, як то нераз буває, дивився на те, що мені з того прийде. Говорив мені, що я за його приступлення до Союза штерна дістану від орґанізації, і таке подібне. Були й образливі слова, які тут не годиться повтаряти, але я на все те не звертав уваги, розуміючи, що людина в горячій дискусії всего може допуститися. В імени добра нашої орґанізації я зносив спокійно кожде прикре слово, поки нарешті він таки не дався вписати до Українського Народного Союза.

Всякі слова я йому говорив підчас тої розмови, але ні я ні він не знав, як скоро вони справдяться. Лишень місяць він був у нашій орґанізації, і ось смерть-косар скосила його на вулиці, коли він вважав себе здоровим і сильним. Забрала його смерть несподівано, заким він міг належито забезпечити свою жену й діти, себто набрати повних прав в Українськім Народнім Союзі.

І ось місто булоби його тепер поховало, як бездомного, якби не наше товариство. Уряд товариства взяв під увагу те, що він приступив до товариства та показав свою добру волю забезпечитися. Беручи се під увагу, уряд Товариства імени Шашкевича зараз роспорядив забрати тіло з публичного шпиталю та справити приватний похорон. Заходами Андрія Патри, Івана Чайковського та Івана Курчака, урядників сего відділу, зібрано серед членів товариства деяку суму, з котрої оплачено кошти похорону, котрі відбулися при участи всіх членів товариства в пятницю, дня 19. червня. Кромі сього дещо ще лишилося для вдови й сиріт.

Члени Товариства імени Маркіяна Шашкевича зробили свій обовязок, але вони хочуть подати всім Українцям і Українкам в Америці сей факт до відома, щоби вони побачили на власні очи вагу обезепечення в певній запомоговій орґанізації. Покійний Мандзюк мав при смерти всего 28 літ, і він певно не ждав, що його смерть може стрінути так скоро. Може й він з дня на день, з місяця на місяць, і з року на рік відкладав свое обезпеченне, думаючи, що ще має на все богато часу. Не сподівався він так скорої смерти, як певно не сподіються її сотки й тисячі других українських іміґрантів і іміґранток в його віці. За тяжкою роботою чоловік і часу не має наслухувати, чи його серце так дуже в порядку. Аби не клопотатися, він забуває за болі, які він чує в тілі. Але смерть не забуває, і тягне старого й молодого, не питаючи, чи він готовий на смерть, чи забезпечив свою жену, свої діти. Нема иншої ради, лишень треба бути готовим на смерть завсігди. Тому най всі, що ще не належуть до Українського Народного Союза, зараз записуються в братства й товариства. Хто відкладає приступленне до запомогової орґанізації, той виставляє свою родину на велику небезпеку. Добрий батько родини, добрий муж і добра жена, такого не зробить".

ПОЛІТИКА ПОВНОЇ НЕГАЦІЇ

Соймова промова посла О. Козицького підчас дебати над буджетом міністерства освіти.

Українське шкільництво від перших днів влади польської на наших землях і посьогодні терпить переслідування. Система нищення українського шкільництва, система викидання учителів українських, замикання шкіл українських по українських селах, щоби змусити українських дітей ходити до польських шкіл, — словом, цілий орґанізований похід йде щораз міцніще, і маємо щораз більші жертви.

Початкові школи, — від них зачну, бо то найбільша наша болячка, — нищилося так. Або просто видавалося наказ і закривалося цілком офіційно дорогою обіжників, або вживалося иншої методи. Переносилося до української школи учителя Поляка, викидалося Українця цілком, або переносилося його на терени етноґрафічно польські, і тим самим виклади в школі ставали на половину польські; на другий рік до цеї школи призначалося ще иншого учителя Поляка, і школа ставалася цілком польською. В тих школах, що ще сьогодня називаються нібито школами, зосталося тільки те, що кілька годин на тиждень викладається мова українська, решта предметів, як аритметика, природа, рисунки і т. д. — все те в більшости ведеться в мові польській. А тому навіть ті

школи, що називаються українськими,

не є такими: є то школи польські, і тільки для успокоення людий пару годин на тиждень учать там мови української і то недбало. Робиться це просто. Коли би хтось спитав, чи інспектор видав якийсь обіжник, щоби так поступати з українською школою, то вийде, що такого обіжника не було; міністерству теж не можна доказати, що воно видало такі офіціяльні розпорядження для шкіл українських, робиться це тайно.

Як характеристичний випадок подам розмову інспектора з одним з учителів. Приходить учитель Українець, кличе його інспектор до кабінету.

— Прошу сідати. — Учитель дивується, звідки така ввічливість.

— Може пан курить? — Ще більше здивування.

— Як же там у школі наука йде?

— Іде, як вдасться.

— Скільки дітей?

— Стільки та стільки.

— Як з рахунками в пана?

— Тепер ми вчимося того — то й того.

— Як же пан того учить?

— Викладаю по українськи, бо школа українська.

— То пан Українець?... Чого ви так чіпаєтеся тої української мови? Чи хлопові не все одно, як його дітей учать? Може пан зачне викладати рахунки по польськи: я пана прошу.

Що має робити учитель, котрий знає, що не сповнивши інспекторської „просьби,"

буде викинений зі служби

і йому покажуть, що шкодив державі, що підбурював народ і богато всяких инших провин. Його не тільки викинуть, але посталять як обвинуваченого — і такий учитель з огірченням, з болем серця мусить зачати провадити науку по польськи. Мало цього, на Волині маємо тепер такий стан, що число навіть нібито українських шкіл з назви до числа шкіл цілком польських є в відношенні 4 до шість. І це на тих землях, де ви самі обраховуєте, що маєте 14 проц. Поляків (а ми нараховуємо вас лиш 7 проц). Для когож ті польські школи?

У Галичині справа стоїть инакше. Про це багато пишеться [illegible]

да в громаді ухвалює, що треба замісць української викладової мови ввести в школі мову польську. І не звертаючи уваги на протести батьків, на всі в тій справі інтервенції та інтерпеляції, котрі ми вносимо, це все стверджується, і все це йде дальше і дальше.

Коли прийшла на українські землі на Волинь, Полісся, та Підляше польська влада, ми мали численні українські школи. Ті школи повстали з бувших російських шкіл. Мали ми школи початкові по селах, мали тзв. вищі початкові школи — ґімназії. Таких вищих початкових шкіл в кожному повіті було по кільканадцять, в залежности від величини повіту і числа людности. Всі ці вищі початкові школи закрито. В самому дубенському повіті з 15 шкіл того типу зосталася тільки одна українська, нібито українська, решта зачинена. Закрито такі школи в Мизочі, в Олиці, в Мирогощі і т. д. В Мирогощі

ті школи нищили протягом 4-ох літ.

Зачиняючи школу, кажуть нам: Як би ви хотіли вчитись по польськи, то мали би її назад. Для підготовки учителів не маємо семинарій. Ні одної на Волині, Поліссю та Холмщині; приватну в Дерманю занили; учителів викидають тисячами. Минулого року наводив я цифри звільнених

лише за те, що вчили по українськи.

Висилали ми внески до Освітної комісії, щоби щось зробити з цим учительством, і реґулюють цю справу вже три роки, без висліду. Наші вчителі возять гній у панів, працюють по коршмах і ще їх щастя, коли находять якунебудь працю. Вчительки з Берестя вживали заходів, щоби дістати службу кухарок. І не прийняли їх, бо панам лекше мати діло з простолюддям. Інспектор у Берестю, в якого прохали праці, відповів: „худобу пасти," і замовк, коли йому сказали, що пасли би, як би її мали **(голос з правиці: Не мали певно кваліфікації)**. Знаємо, що це таке польська кваліфікація. Міністерство стверджує, що є 60% некваліфікованих учителів і саме їх насилають на наші землі.

В усіх повітових містах ми мали колись ґімназії на державний кошт — нині на Полісю та Волині — ні одної **(голос: Це були російські)**. Ви не знаєте наших відносин: російські вони були до часу російської влади, а потім українські. Дивуюсь, що панове не знають про це. Ми платимо податки, даємо рекрута, сповняємо ріжні чинитьби

а середньої школи не маємо.

Чи не маємо права, щоби цих кілька шкіл, необхідних для нас, зорґанізувала держава? Дивуюсь, що Польща доводить до такого стану. Маємо лише три маленькі приватні ґімназії у Кременці, Луцьку та Рівнім. Люди з університетською освітою одержують там платню возних — треба з пошаною глядіти на їх пожертву **(голос на лавках меншости: Це є польська толеранція)**. Ми зверталися до уряду з проханням дати державні права цим ґімназіям; освітна комісія в Луцьку винесла навіть постанову про удержавлення, але минуло два роки і не зробили нічого. Що більше: рівенський куратор відрізав у Кременці нижчі кляси, буцім то такий є міністерський плян, щоби загально-освітні школи мали тільки вищі кляси! Те, чого не роблять у польських школах, роблять в українських. На нашу інтерпеляцію міністерство заявило [illegible] всі діти, вибрані в двох [illegible]

шкіл. А це неправда. Маємо список і домагаємося розяснення,

чому міністер відповів неправильно.

Багато дітей не прийняли, бо не було місця, а діти, які були в 2-ій та 3-ій клясі, лишилися поза шкільним порогом.

Вищі школи знищив польський уряд уповні. Дарма, що ми не мали вищих українських шкіл, але мали утраквістичний університет у Львові з часів цісарської Австрії **(П. Римар: Не було!)** Було 12 катедр і цього не заперечите, хоча би як ви кричали та писали у „Слові польскім". Того, що ми мали за уряду цісарської Австрії, цього ми не маємо у відродженій Польщі. Університет став зовсім польським — ні одного динного викладу нема по українськи. Ясно, що академічна молодь не могла глядіти на це байдуже і почала творити приватний університет. Цей університет переслідують і нині він

гніздиться в сутеренах,

мов у катакомбах, куди ховались христіяне перед поганами. У р. 1922. сойм рішив, що 1924 р. має повстати окремий університет для української національности. Цього рішення не виконали. Правда, що міністр закордонних справ на форумі Ліґи Націй хвалився за кордоном цим університетом і шкільними законами. У буджеті записано на таку мету 260.000 зол. А на польський університет іде 3,000.000, то 260.000 йде на якийсь „рускі інститут." Чи це не смішне? Ми цього приняти не можемо. Чисельне відношення населення таке, що нам належиться три вищі школи. **(Пос. Скрипа: Пан міністр сміється з цього).** У таких умовинах український нарід не має забезпеченого культурного розвитку, а інтеліґенція засуджена на безробіття. Нпр. польська адвокатура в Рівнім не приймає до своєї громади не Поляків. Судівництво ціле польське. Щодо лікарів то їм доказують, що вони не є польськими громадянами, буцім то

не-Поляк не може лічити недужих.

Про вчителів і не казати. Инші професії замітають вулиці. А коли звільняють Українця з державної посади, то це місце резервується для Поляка.

Увесь буджет шитий червоною ниткою ворожнечі до культурних потреб населення. Сам п. справоздавець Римар передає цифри: з 326 шкіл лише одну вибудували на Полісю і ні одної на Волині. Так розділяють державні кредити. Вам відомо, що війна велась на наших — як ви кажете — „кресах", білоруських та українських землях і що там найбільше руїн, але ви відбудовуєте що? Костели, а не школи **(Голос: кольонії для урядовців)**.

Середних шкіл удержує держава 255. Ми маємо притенсії до яких 50 кількох, а не маємо навіть 10, лише 8 середніх українських шкіл удержує держава — і то ні одної на Волині, Полісю, Холмщині. Професіональних шкіл є 254 у Польщі, торговельних кільканайцять,

але ми не маємо ані одної.

З державних субвенцій українське приватне шкільництво не одержало ні гроша. Коли якась громада ухвалює допомогу для нашої школи, тоді староста цього не затверджує. Так було в кременецькій ґімназії і в Берестю. Ще наших учителів за навчання тягнуть до суду. З одного боку уряд вимовляється тим, що не має кредитів на школу в кожнім селі, а коли ми наймаємо учителів, що вчать по хатах, тоді їх тягнуть за це до судової відповідальности. Недавно в Рівнім [illegible] в двох присудили за це на 50 [illegible]

[мініс]терства запит: чи за навчання є кара, але п. директор департаменту заявляє нам, що в розвязці цієї справи є якісь комплікації.

Коли йдуть допомоги на польські освітні товариства, то

ні сотика не йде на наші

Наук. Тов. ім. Шевченка або „Просвіту." Ви маєте навіть окремі субсидії для артистів та денникарів — 107.000 зол. Коли така позиція йде на таку ціль, а одночасно зачиняється по селах школи, то вибачте, але такої фінансової політики ми не в силі зрозуміти. Офіціяльна табеля зачинених шкіл не повна. Знаю приклади хоча би з одного дубенського повіту: Войницю, Волицю Збитинську, Волицю Страклівську. Там зачиняють школи буцімто задля малої фреквенції дітей, а в дійсности на те, щоби приневолити населення посилати дітей до польської школи, до сусіднього села.

Паралельно зі законами про свободу мови для націон. меншостей іде насильна заміна викладової мови в Галичині, з української на польську. Можу вам прочитати лише з одного числа часопису скільки їх зачинено; повіт Перемишляни: Унів, Тучне, Липівці, Вишнівчик, Коросно, Янчин, Вовків, Новосілка, Гульків, Добряничі, Чемеринці, Плетениці, Полюхів малий і великий і т. д.

перемінено 23 школи в однім повіті

з українських на польські.

Маєте в буджеті також 100.000 на те, щоби святкувати весело 3-го травня. Думаєте про забаву в часі голоду, хоча на селі починається голодовий тиф **(Пос. Скрипа: будуть вибирати королеву!)** А прецінь голод на західно-українських землях не є лише наслідком недороду і його приготовили незагоєні воєнні рани, шестиліття господарка польського уряду, кольонізація, „відбудова", данини і т. п. Ви тут бавитесь а секвестратори з дубенського повіту не мають чого стягнути з населення. Проти такої господарки ми протестуємо.

Маєте ще позицію 2,669.123 зол. для опіки над мистецтвом і на артистичну пропаґанду. Це гарна річ, але не в часі загальної нужди і знищення села. Ми не то не в силі дістати сотика на українське мистецтво, але

не завсіди маємо дозвіл на аматорську виставу —

кажуть нам, що й до цього треба адвоката.

Маєте ще позицію 100.000 зол. на памятник Міцкевичові і 100.000 Шопенові. Гарна річ, але і це краще було би відложити на лекші часи. Коли ми Українці будуємо памятник Шевченкові, то робимо це з дрібних селянських складок, з праці, що пахне потом твердих рук. Бідні ці наші памятники, але коли й такі хочемо відкрити, то урядові чинники, як пр. у Винниках, ставлять ріжні перепони і треба аж кількаразових інтервенцій.

(Кінець буде).

З українського життя в Америці.

НЮАРК, НЮ ДЖЕРЗІ.

Українська молодіж на допомогу Рідній Школі.

Товариство Укр. Шкільна Молодь в Нюарку дістало від Рідної Школи у Львові посвідку на 10 долярів, які зібрала на рідні школи в старому краю місцева українська православна молодіж.

Письмо завзиває до дальших жертв для піддержування Рідної Школи. Лист пише:

„Ціль „Рідної Школи" є виховати дітий в українському дусі, щоби наші діти могли вчитися по свому читати, писати, співати наші гарні українські пісні, вчитися нашої славної минувшини, вчитися любити рідну землю і рідний народ. І лише через рідну школу ми не дамо спольщити наше покоління і лише через рідну школу ми виховаємо таке покоління, що добуде волю Україні".

НЮ ЙОРК, НЮ ЙОРК.

Пікнік на старокраєві цілі.

Заходами Товариств Просвіти, Шевченка, Драгоманова, Подільської і Запорожської Січи устроено в Ульмер Парку пікнік. Прихід з пікніку призначено на старокраєві цілі. З продажі квитів та збірки на сали прийшло 119 долярів 30 центів. По відтягненню розходів остало в касі 103 доляри 3 центи, котрі розділено так, що 50 долярів вислано на українських інвалідів, а 50 долярів на поміч голодуючим.

ПИТСФІЛД, МЕСЕЧУЗЕТС.

Візита католицького епископа.

Невелика місцева громада, що має більше пів сотки українських родин, здобулася на виставленне католицької церкви. Дня 13. червня церква врядила врочисте привитанне католицькому епископови, о. Богачевському. В привитанню визначну участь брала місцева Січ.

ГЕМТРЕМК, МИШИГЕН.

Діточий попис.

Дня 7. червня с. р. відбувся в українській хаті на Гренд стріті діточий вечерок. Був се справдішний попис дітий з української школи при українській католицькій церкві. Діти показували знанне географії і історії України.

ШИКАГО, ИЛИНОЙС.

Дня 25. червня о годині 9. мінут 15 вечером група шикагівських Українців дасть концерт на радіо. Розсилкою концерту займеться стація Радіо Даблю-Ем-Ей, Кю, Дейлі Нюз-Шикаго. У програму входитиме хор Лисенка під управою п. Атаманця, вокальне сольо п. Д. Заболотський, скрипкове сольо п. Анна Мотлюк, пяно сольо п. П. Дипська. Аранжує концерт п. І. Кобеляк.

Максим Горкий.

ПІСНЯ ПРО БУРОВІСНИКА.

(Переклад з російського).

Над розлогом синім моря вітер хмари в гурт єднає. Поміж хмарами і морем згорда лине буровісник, мов би чорна блискавиця.

То крилом черкне він хвилю, то шугне до хмар стрілою і кричить, — і хмари радість чують в покрикові смілім.

В крику тім жаданне бурі! Гніву міць, огонь пристрасти, та і певність перемоги в йому хмари почувають.

Чайки стогнуть, вчувши бурю, — стогнуть, скиглять по над морем і на дно його сховати хтіли б жах свій ще до бурі.

І гачари сумно стогнуть, — не чагарам зрозуміти роскіш битви житьової. Їх жахае гуркіт бою.

І пінгвін дурний та ситий з ляком тулиться до скелі. Тільки гордий буровісник рине сміло й вільно понад сивим з піни морем.

Все хмурніш і низше хмари опускаються над морем, хвилі-ж виють і сягають в височінь, назустріч грому.

Грім гуркоче. В піні гніву стогнуть хвилі в герці з вітром. Ось обіймами міцними огортає вітер хвилі і жбурляе їх з розгону на шпилі в непевній злобі, розбиваючи на бризки смарагдові гори хвиль.

Буровісник з криком лине, мов би чорна блискавиця, мов стріла він ниже хмари, піну крилами зриває.

Ось він носиться, як демон, — гордий, чорний демон бурі, — і сміється і ридае... Це отже він з хмар сміється, це він з радощів ридае!..

В гніву грому, — чулий демон, — він давно утому чує; о, він певний, що не вкриють хмари сонця, — ні, не вкриють!

Вітер вие... Грім гуркоче...

Синім полумям палають зграї хмар над виром моря. Море ловить блискавиці і в своїй безодні гасить. Ніби змії огневії крутять в морі, і зникають блискавок тих одбивання.

— Буря! Зараз вдарить буря! Це той смілий буровісник згорда рине в громовину, по над морем, що реве ревучим гнівом; то кричить пророк побіди:

— Хай же дужче вдарить буря!

ПРИГОДА НА НІЯГАРІ.

Богато літ тому назад Ніягарський водоспад був по серед величезних лісних пущ і коли він був дальше від селитьб білих людий, тоді видавався він навіть ще кращим, ще більш дивніщим, ніж тепер. В ті часи, подорожні з чужих країв мусіли довго подорожувати, пробираючись через ліси, щоби подивитися на той дивний водоспад. Індіяни-ж жили в лісах навколо водоспаду і там ще була фортеця поблизу водоспаду, котра належала Французам.

Дикі лебеді, гуси і качки плили на привіллю ріки Ніягари. Инколи величезні зграї птиць так далеко заносило бистрою водою, що вони заблуджували і губили свої старі гнізда. Не раз їх заносило геть до самого водоспаду. Водне птаство безумно любило плавати по глядкій повені води, котра шпіпла швидко наближалась до водоспаду. В бистро-текучій воді птаство шаліло з радости. Дикі гуси і качки мали найвисше задоволенне, коли, опинялися в спадаючій воді і коли їх кидало долу разом з величезними стовпами води. Часом вони старалися взнестися і полетіти, коли це не було за пізно.

В осени жовніри з французького форту доставали з води внизу водоспаду ті качки і гуси, котрі повбивалися в хвилях Ніягарського водоспаду і уживали їх на мясо. Инколи знаходили вони покалічених, побитих благородних звірів, пр. оленів, сарн, ланів або медведів, котрі старалися переплисти через ріку на другий беріг висше водоспаду, а хвилі їх пірвавши понесли через бурливий водоспад.

Посередині водоспаду есть острів. Богато літ тому назад двое Індіян полювали далеко геть від водоспаду в верхній частині ріки. Вони мали з собою трохи горівки, котру, звичайно, пили. Напившись, вони стали сонними і лягли спати на дні свого човна, котрий був привязаний до берега. Видно човен був зле привязаний і завязь стала люзньою, а опісля зовсім одвязався човен від берега і поплив вниз по течії ріки все дальше і дальше, поки їх не занесло майже до самого острова, котрий е посеред водоспаду.

Рев водоспаду розбудив одного з них. Він схопившись став кричати до другого „ми погибаем!" І з великим трудом після нелюдських зусиль їм удалося причалити свої човном до берега острова.

Спочатку вони були дуже раді, але через деякий час вони подумали, що лучше булоб, коли би їх було понесло через водоспад. Вони тепер не мали иншого виходу з прикрого положення, — лише або умерти з голоду на острові, або кинутися з одчаю в воду.

На долішній частині острова не збігає вода водоспада. Індіяни, щоби спасти свое життє, почали здирати кору з лип і инших дерев. Ся кора е дуже гнучка і кріпка. Вони зробили з кори рід драбини, як то роблять з линви. Вони зробили її настільки довгу, щоби вона досягнула до води внизу водоспаду. Верхній конець драбини з кори вони сильно привязали до великого дерева, що росло на краю острова. Другий кінець тої драбини закинули на діл водоспаду до самої води.

Тоді вони полізли на діл тою драбиною поки не дійшли до самого дна. Вода ревіла спадаючи по обох боках берега острова але вони мали невелике місце, де могли стояти. Тут вони відпочили деякий час. Вода перед ними не була бистра. Вони скочили в воду, думаючи переплисти на другий бік. Але та вода, що лилась з долу водоспада з обох боків, бігла знову назад під скелі в те саме місце. Кожний раз, коли Індіяни старалися плисти їх одкидало знову назад і било в скелі, з котрих вони пускалися плисти. Нарешті вони були так страшенно побиті і подряпані, що примушені були закинути сей плян. Тоді вони вилізли знову по своїй драбині з кори на острів, незнаючи що далі робити.

Опісля через деякий час вони побачили инших Індіян на березі. Вони викрикували до тих, щоби прийшли і помогли їм. Ціж Індіяни не знали що мали робити. Вони не мали дороги, по котрій би могли дістатися до острова. Колиб вони спробували дістатися туди човном, їх би самих напевно понесло через хвилі водоспаду. Тоді вони пішли до форту і росповіли комендантови про все це. Він мав заготовлені кілі, кінці котрих були наковані залізом. Він упросив двох Індіян взяти ті кілки і піти з ними до острова.

Сі двое Індіян попрощалися зі всіма своїми приятелями начеб вони йшли на певну смерть. Кождий з них взяв по два кілки в свої руки. Вони встромлювали сі коли в дно ріки, тримаючись просто й рівноважно підчас коли переходили в брід ріку. Се була надзвичайно небезпечна річ і тяжка до виконання, але вони нарешті дісталися до острова. Тоді вони дали по колові кожному з тих Індіян, що бідкалися на острові і всі четверо вирушили назад в дорогу. Завдяки помочі тих колів вони постарались дістатися на берег без ушкодження.

Переклав з ангійського
Ол. Неприцький-Грановський

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляе, що звичайний мітинг відбудесь о год. 1.30 пополудни в неділю, 28. червня, в галі парохіяльній при Оклей і Райс ул. На порядку нарад е важні справи до полагодження. Просить всіх членів явитися на мітинг. Також проситься довгуючих членів прийти і вирівнати свої залеглости, в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Гурей, предс.; В. Грнньків, секр.

КОРТІС БЕЙ, МД. Бр. св. П. і П., від. 81, повідомляе всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що в неділю, дня 28. червня відбудесь місячний мітинг точно о годині 7-ій вечером. З причини, що прийде епіскоп проситься всіх членів, щоби зійшлися о годині 3-тій на церковну галю з відзнаками взяти участь в параді. — І. Букат, предс.; М. Крисоватий, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 159, повідомляе своїх членів, що півріччний мітинг відбудесь в неділю, 28. червня, в галі парафіяльній пд ч. 430 Норт 7-ма ул., зараз по Службі Божій. Проситься всіх членів прийти на той мітинг, бо е важні справи до полагодження і просить привести хоч по одному новому членови, бо будесь приймати без вступного до У. Н. Союза і до Братства. Невиявившися член на той мітинг заплатить 1.00 кари. — М. Каміньский, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляе своїх членів, що півріччний мітинг відбудеться дня 28. червня, о першій годині попол., в галі церковній. Проситься всіх членів прибути на означений час. — Стефан Медвідь, предс.; Михайло Гнатів, секр.

ДОВГ ПОЛЬЩІ В АМЕРИЦІ.

Довг Польщі в Сполучених Державах Америки виносить всього 178,500,000 долярів. Польський посол у Вашінгтоні вручив американському урядовиі скарбові бони на забезпечення того довгу. Ці скарбові бони мають бути сплачені в півріччих ратах на протязі 62 років.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Історичне оповідання).

(8)

Вона прискочила до Чалого, і заки сей отямився, обняла його за шию і крепко поцілувала в уста. Чалий не видержав. Обняв її, пригорнув до себе і поцілунок віддав тричі. Зоська йойкнула. Вона гадала, що всі кости її захрупотили, так по медвежому пригорнув її до своєї груди.

— Як я вас возьму з собою? — Чалий спитав. — Воза не маю. Просити, щоби дала, чи продала громада, не хочу, бо розярені парубки не пропустять сюди. Впрочім, нам требаби виїхати з села чвалом. Віз розбивсь би.

— Маеш пару вючаків — Курчинська відповіла. — Я поїду верхом. Ключниця також. Зоська на кони ще ніколи не сиділа, але її можна привязати.

Чалий зараз казав здоймити тягар з двох вючаків. То були харчі для його козаків. Кождий козак взяв малу частину, приторочив до своєї кульбаки і два вючаки були вільні.

— Сідайте, пані, — Чалий сказав до Курчинської. — І ти бабо! — звернувся до ключниці.

Вони посідали. Чалий скочив на свого коня.

— А мене, козаче лишаеш?! Зоська скрикнула і з очий покотилися слези.

— Мою Зоську лишаеш? — звищала Курчинська.

— А дежби я ту зазульку лишив! — Самі, кажете, що вона на кони ще не сиділа, отже мусить бути в руках доброго їздця.

Чалий схилився, обійняв стан Зоськи і замахнувши нею, посадив на кони перед собою.

— Обійми мене і держися цупко, бо у мене тільки дві руки. В одній буде уздечка, в другій шабля.

Дівчина пригорнулася до Чалого, обійняла його і сотня, з сотником та бабами по середині, рушила чвалом.

Коли козаки щезли з очий Куничан, Голий промовив до зібраного на майдані народу:

— Зразу я гадав втечи на Запороже тільки з тими парубками, що збунтувалися проти панщини і побили панську міліцію. Наскакуючи відтам на панські двори, я загадав тривожити панів, щоби боялися касувати слободи, заводячи панщину. Сава Чалий, котрий панів знає ліпше ніж я, бо служить їм, сказав мені, що Потоцкі не простить нікому, щоби від такого бунту відстрашити инші слободи. Чуючи таке, я додумався до того, що втікати мусимо всі. Втікати вже нині, щоби до запорожської межі зайти ще заки гетьман обсадить її своїм військом. Гадаю, що гетьман і попа не помилує, хоч він нині ще з хати не виглянув. То я йому сам порадив так, щоби на него не впав підзор, що то він збунтував нас.

— Піп кудись поїхав, — з товпи крикнув хтось. — Поїхав з жінкою і дітьми.

— Отже бачите, — Голий тягнув далі, — що нам всім треба втікати. Піп вже втік. Коби тільки по дорозі не віхав чортови в зуби!

Голий не довго потребував переконувати громаду. І старі, котрі з разу гадали, принявши панщину, лишитися, тепер додумалися до того, що їм треба втікати. Рада врадила, що кождий мае взяти з собою, щоби перевантажені вози не спиновали походу, бо найдалі за дві доби мусіли переступити запорожську межу. Майдан опорожнів, бо всі розбіглися ладитись в дорогу.

Голий взяв кількох парубків і з ними пішов до мурованої церкви, панами переміненої в костел. Хлопці повиблвали навкруги діри в фундаментах, понабивали діри порохом, повкладали льонти, позапалювали і повтікали. По малій хвили гукнуло. По хвили знов гукнуло, знов і знов. Зразу завалилася одна стіна, потому загрохотіло. Дім божий сів, перемінився у велику купу румовища.

Котрий господар навантажив два вози, один харчами, постелию і шматтем, другий жінкою й дітьми, виїздив на майдан, підкіжлавши під стріху огонь. Коли під ніч рушила з майдану велика валка, ціле село стояло в огни. Старі, жінки й діти сиділи на возах. Парубки і молодші газди їхали верхом. Одні гнали товар, другі конвоювали вози. На другий день опинилися під запорожською межою. На приказ Москви запорожська старшина в Січи обставила польську межу запорожськими бекетами, щоби на Запороже не пускали втікачів від польських панів. Але ті бекети якось так пільнували ту межу, що саме в тім місци, де козаки з Голим перекрадалось на Запороже, не було нікого. І тепер Куничан ніхто не спинював. Зайшли в глибину Запорожа і опинилися в якійсь незаселеній балці і зараз стали рубати ліс на хати. По трех неділях, коли до перших робіт не треба було вже тільки рук, з нових Куничан Голий з трицять кількома парубками. Опинився аж в Чорнім Лісі, де в неприступнім місци построїв город гайдамацкий. Відтам час до часу вигребувався в Браславщину, де палив і рабував панські двори, мордував панів і бунтував народ, щоби йшов у гайдамаки.

За приміром Голого ішли смільчаки з громад Потоцького і инших панів. Гайдамацькі купи виростали як гриби по дощи, бо з рідного села виганяла їх незвісна їм доси панщина.

В першім селі, через яке переїздила сотня Чалого, козаки станули попасати. Чалий пристарав візка, на котрім усадовив Курчинську з донькою і ключницею. Попасли і пустилися в дальшу дорогу. Чим далі, тим більше Чалий дивувався, що не попав на тих двох драгунів, котрі його справили були до Кунич. Гадав, що може не попали на дорогу і пішли блудом. Він не знав, що вони вкрали по дорозі пару коний і не дождавочи його, самі погнали на Немирів. Доїздячи до Немирова, Чалий зітхнув.

— Хоч я маю маеточок, а вона мабуть гола, нічого з того не буде, — шепнув сам до себе. — Вона шляхтянка, я міщанин козак. Хоч би дівчина хотіла, то мамуня не позволить... Нічо з того не буде. В Куничах дівча, правда, ласилося до мене, але се мабуть тому, бо стояло над чорною пропастю. До мене пригорталася поти, поки ми не виїхали далеко за село, в котрім на шибеници лишився її батько. Тепер і не гляне на мене. Може вже й має якого Ляшка і я спас її, щоби віддати в його обняття? Побачу, як попращае мене... Може в неї таки е серце і вдячність?

Заїхали до Немирова, перед хату Курчинської.

— Дякую вам за ваш труд. Будьте здорові! — Зоська крикнула, зіскочивши з візка, і щезла в хаті.

Чалий гадав, що стара запросить його до хати бодай на хвилю. Але вона станула на порозі хати, відвернула голову до Чалого і сказала йому через рамя:

— До подяки моеї доньки додам ще се, що зараз іду до ясновельможного і розкажу йому про все, що в Куничах скоїлося. І про тебе розкажу. Потому зголосися до него. Гадаю, що щедро заплатить тобі за твій труд.

Сказавши се, й головою не кивнула і зачинила двері за собою.

— А мать би вас мордувала! — Чалий воркнув сплюнувши і повів сотню далі, щоби для неї знайти кватиру на нічліг.

Курчинська тільки переодягнулась, причепурилася і задрапоталя до гетьмана. У него саме тоді були оба драгуни, та кінчили свое оповіданне. Почувши, що прийшла Курчинська, гетьман зараз приказав впустити її до себе. Вона вскочила у хату, тай своїм звичаем, бух, до чобіт гетьмана.

— Бабо, лише сі церемонії! — гетьман крикнув сердито. — Я хочу знати, як скінчилося.

— Як скінчилося? — спитала протяжно. — Я ще не сказала, який був початок.

— Початок вже знаю від драгунів. Ти розкажи тільки се, що сама бачила. Що сталося з двором, як ти з двора видобулася і що від тоді бачила, коли вийшла з двора? Але розказуй коротко, не по бабськи.

— Розказуючи коротко, скажу, що з двора вигнав нас огонь, бо хлопи двір підпалили. Хлопи повязали нас і завели на майдан, де військо вже не було. Вояки і їх коні лежали порозсікані по майдані, заїджені пчолами і побиті хлопами. На середині стояла шибениця з висільницею. Мені сказали, що то підстароста повісив жінку першого бунтівника. За те хлопи повісили мого мужа, плебана, жида, на кінець підстаросту.

— Повісили! — гетьман крикнув. — Сего драгуни не сказали мені.

— Бо самі не знали. Бо втікли, ще заки нас привели на майдан.

— Щож далі? Що тебе не бе. Зоську не повісили, бо не ревеш. Хиба може одній і другій вкрали цноту? Га?

— Хотіли, але не встигли, бо спасли нас козаки князя Четвертинського.

— Та Чалий таки напав на Куничі? Драгуни сказали мені, що справили його туди.

— Та де, напав! Віхав собі на майдан преспокійно, неначе на яку параду.

— Хлопи дали йому вас оброхіть?

— Не хотіли дати і зразу він сам не хотів брати. Він та сама віра і такий же хлоп, як бунтівники. Мабуть не хотів з ними битися. А може й в змові з ними був? Бо князь Четвертинський не долюблюе ясновельможного.

— Як же то сталося, що він вас таки взяв і привіз сюди?

— Бо мама моеї Зоськи мае голову на карку і мае гарну доньку. Я навчила Зоську, як йому мае завертати голову. Вона, надробломучи очима, промовила до його серця, до його розуму, до його лицарської чести. Хлоп розпалився так, що аж лячно було дивитися в його очи. Тими очима побив усіх бунтівників. Як гукнув до них, що бере нас під свою опіку, то всі харцизи взяли хвости під себе. Він в очах мае страшну силу. Дав мені коня і ключниці дав коня. Зоську вхопив і наче одним пальцем кинув перед себе на свого коня. Коли рушив вперед то хвиля збунтованого народу розступилась перед ним, неначе те Червоне море перед Мойсеєм. Ніхто не займав нас.

— Тільки всего?

— Та тільки. Мого мужа не спас, бо коли козаки надіхали, він вже висів. Спас тільки бідну вдову, людям на сміх.

— Та чому на сміх?

— Бо... бо я буду мати дитину.

— З якого часу?

— Та ясновельможний, хоч призабули се, що було шісна років тому, гадаю, ще не могли забути сего, що було... неначе нині.

— Бабо, не плети дурниць. Тільки відповідай на питанне!

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилають до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належність за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належність мае бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цнт. коли таке оголошення мае 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Винятoк творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом віддилу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 днів перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, буя час порозумітися з сторонами. Сторони котрі не схотять приспособитися і придержуватися повисшого, мусять самі винити себе, коли їх оголошення не будуть поміщені.

ПРО КЛЮБИ ЧИТАЛЬНЯНІ І БІБЛІОТЕКИ.

(На підставі праці Д-ра З. Кузелі).

Клюби читальняні закладається на те, щоби члени головно молодіж мала де забавлятися і щоби могла за невелику вкладку читати відповідні книжки і часописи.

Як закладати клюби читальні, поучує бувша Просвітна Комісія У. Н. Союза; вона дає пораду як добути чартер і які книжки і звідки спроваджувати до бібліотеки. Клюби є призначені до ужитку не лише молодих але і старших. Кождий Клюб має спроваджати собі Просвітної Комісії статут після котрого має поступати; статут можна в дечім змінити, если вимагають сего місцеві обставини; се мусить однак статися за згодою Просвітної Комісії. В Клюбі мають відбуватися відчити, поучаючі розмови, вечерниці, аматорські вистави, курси для неграмотних, курси англійської мови і поучення як стати ситизеном американським.

В клюбі мусять бути відповідні часописи і книжки. Часописи мусять бути все в комнаті читальняній і не повинно їх випожичатися; випожичати належить виключно книжки.

В Америці істнують майже в кождій місцевости бібліотеки публичні, з котрих може всякий користати, однак в них нема українських книжок, проте Українці повинні старатися мати в своїй кольонії хоть маленьку бібліотеку укр. книжок. Кождий відділ У. Н. Союза може легко постаратися о бібліотеку і на своїм місячнім мітингу по стягненню вкладок можна визичати своїм членам книжки.

При купованню книжок треба все наперед застановитися, що купити, щоби не викидати дармо грошей. В першій мірі треба дивитися на те, щоби книжки були популярні, писані приступно, бо лише такі принесуть користь. Найбільшу увагу належить звертати на красне письменство т. е на поезії, оповідання, драми і комедії. Красне письменство називається белетристика. Практика показує, що всюди найбільше читають оповідання і ріжні комедії. Крім красного письменства любить наш народ читати цікаві історичні оповідання, описи життя славних людей, описи подорожей і про світ.

До конечних річей, які повинні бути в кождій бібліотеці належать: географія й історія України, мапа України, мапа Сполучених Держав, лікарські порадники і збірники пісень если е в клюбі співаки що розуміються на нотах.

В кождій бібліотеці мусить бути бібліотекар, від котрого залежить передовсім розвій бібліотеки. На бібліотекаря треба брати чоловика письменного і очитаного, щоби міг собі дати раду, а другим пораду і заохоту до читання книжок.

Бібліотекар мусить бути чемний для всіх; нечемним поступованнем зражується читачів від читання. В бібліотеці мусить бути рівна міра для всіх, длятого бібліотекар не сміє одним робити усе без виїмку а другим ставити трудности. Бібліотекар мусить бути точним, мусить все являтися в бібліотеці як єсть урядова година. Де єсть много роботи належить дати бібліотекарови скромне винагородження.

Бібліотека повинна міститися під одним дахом з клюбом, однак мусить мати окрему комнату, щоби читачі могли вигідно випожичати і віддавати книжки або і прочитати собі там щонебудь в спокою. Комната де міститься бібліотека мусить бути ясна і суха. На книжки потрібна є шафа, котра замикається на ключ.

Щоби книжку можна легко знайти, то треба еї зазначити, затягнути в спис і поставити на стале місце. Кожда книжка мусить бути зазначена відповідним числом і належить на кождій книжці вибити печатку на відворотній стороні заголовка і на кінці книжки а на хребті книжки належить наліпити картку з числом, яке е в катальогу. Книжку зазначену затягається в спис т. зв. Катальог, з котрого хіснує бібліотекар і позичаючі. Бібліотекар маючи катальог знає які має книжки і де стоять, а читаючий з катальогу довідається що в бібліотеці е до визичення. Если потреба сего вимагає, може бути кілька катальогів.

Найлекше робити катальог в той спосіб, що книжки записується в такім порядку, в якім вони прибувають до бібліотеки. В такім самім порядку наліплюється на хребті кождої книжки відповідне число і ставиться в шафі. В такім катальозі списується докладно заголовок (назву книжки), місце де еї надруковано, рік видання, ціну і еї походження, т. зн. чи еї куплено, чи одержано в подарунку, скілько за ню заплачено і коли. Катальог пишеться в книжці лініяваній і відповідно порубрикований.

Кожда книжка, яку затягається в катальог, дістає насамперед свое число; в катальозі вписується крім числа, назвиско і імя автора, який еї написав або уложив.

Коли книжка має кілька томів, то кождий том дістає окреме число порядкове. Щоби не розривати поодиноких томів і не ставити їх в ріжних місцях бібліотеки, можна по кождій книжці на якій назначено Том І. або Часть II. (кромі числа) полишити в катальогу відповідне число вільних рядків для вписання пізнійших томів, котрі мають появитися.

Оден катальог звичайно не вистарчає. Порадно єсть виготовити 2 катальоги: один для бібліотекаря і то як найточнійший, если можливо з коротким змістом книжок, а другий для читачів, зроблений коротше на твердім папері або картоні. В катальозі для читачів вистарчить зазначити автора і заголовок книжки, місце друку, рік видання і число сторін книжки. Коли є велика бібліотека то катальог мусить бути поазбучний, де книжки вписується по назвискам автора. Книжки без імени автора ідуть під перше слово заголовка. Найпрактичнійший поазбучний катальог є на картках. Картковий катальог пишеться на окремих картках на одній стороні. Картки білі величини картки кореспонденційної набути можна в друкарни або штори за низьку ціну. На кождій карточці вписується назвиско і імя автора, назву книжки, місце друку, рік і число сторін а на самій горі в середині сигнатуру т. е число. Усі записані карточки порядкується по назвискам авторів (взглядно по першім слові заголовку) і складається їх в умисне до того приладжену скриночку. Коли є дуже много карточок належить поробити передилки.

В дуже великих бібліотеках повинен бути кромі висше згаданого катальогу карточкового другий а радше другі після змісту книжок. І так може бути осібна скриночка на картки з заголовком книжок і з авторів, котрі писали поезії, осібний катальог на оповідання, осібний на драми і комедії, осібний на книжки для дітей, осібний на історію, осібний на життєписи славних людей. Таких катальогів може бути много если хто хоче докладно розділити книжки після змісту. Осібні катальоги повинні мати отсі відділи: географія, описи подорожий, правничі книжки, гумористичні книжки, техніка, торговля і промисл, господарство, природничі науки, словарі, календарі, часописи. Всіх відділів не гадаю вичисляти позаяк ся справа загал меньше інтересує, бо наші бібліотеки є маленькі.

Книжки найліпше уставляти в бібліотеці одну по другій по порядковим числам так як вони приходять до бібліотеки. Більші бібліотеки можуть уставляти книжки поазбучно (після авторів) або після фахових відділів.

Бібліотеки мусять бути як найбільше приступні і не повинно ставитися ніяких перепон читаючим і випозичаючим. Не члени клюбу через бібліотеку вближаються і приеднуються до читальні. Випозичування повинно бути безплатне, а для не-членів можна означити невелику оплату.

Години, в котрих випозичається книжки, повинні бути так вибрані, щоби для обох сторін т. е для бібліотекаря і визичаючих час був догідний. Найдогіднійше визичати книжки в неділю тим більше, що молодіж сходиться в більшім числі у тій порі до читальні.

Для позичаючих повинні бути окремі приписи, які треба вивісити в бібліотеці на видним місци. Між приписами не належить ніколи забувати навести кілька слів про потребу шановання книжок.

Взорець таких приписів або регулямін виглядає так:

1. Книжки визичається для членів безплатно; не члени платять... центи від книжки.

2. Книжки визичається на протяг 4. тижнів. Єсли хто хоче довше мати книжку у себе, обовязаний повідомити бібліотекара, котрий може продовжити речинець віддання на других 4 тижні.

3. Книжки належить віддавати точно. Хто не віддасть книжки на час, платить за кождий тиждень проволоки 5 центів кари.

4. Позичаючий обовязаний звернути книжку в добрім стані; заборонено загинати роги карток, слинити папір і мазати книжку.

5. Коли в хаті визичаючого е заразлива слабість належить повідомити бібліотекара, котрий зарядить що вважає за відповідне з книжкою, котра була в тій хаті.

Регулямін належить ухвалити на загальних зборах клюбу а де вигіднійше ухвалює Виділ клюбу. Регулямін ухвалюється відповідно до місцевих обставин.

Щоби знати хто визичив і які визичив книжки, мусить бібліотекар усе докладно записувати і вести окремий спис позичаючих. Найпрактичнійше е уживанне такого способу записування: Кождий хто позичає дістає в книжці окрему сторону і тут записується визичені книжки враз з датою визичення і віддання. Щоби скоро винайти дану сторону позичаючого, ведеться спис позичаючих після букв т. е в осібну книжочку вписується кождого під букву на яку зачинається прізвище визичаючого і там нотується сторона его.

Бібліотекар мусить вести книгу доходів і розходів, книгу випозичаючих і катальог усіх книжок. А кромі сего потрібна є ще підручна книжка в котрій записується які книжки віддані до оправи, які книжки замовлені, адреси видавництв, книгарень часописей і т. и.

Катальог Книгарні „Свободи"

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержане своеї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробити своїй власній організації, себто вбогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

- • Словарик, пояснення чужих та не дуже зрозумілих слів, В. Доманицького ... 30
- • Словар українсько-англійський і англійсько-український (кишеньковий), А. Ромівa ... 50
- • Словар чужих слів, др. З. Кузеля, опр. ... 2.00
- † „Словар української мови", Б. Грінченка, в 2-х томах, разом 2180 сторін ... 6.00
- † „Словар російсько-український", М. Уманець і Спілка, в 1 томі, 1040 сторін ... 3.00
- † Словник українсько-польський і польсько-український, зладив І. Свенціцький ... 30
- † Словник чужих слів д-ра З. Кузелі (кишеньковий) ... 65
- • Смерть за правду, оповідання про Ів. Гуса, В. Доманицького ... 10
- † [illegible], народні оповідання Марка Вовчка ... 20
- † Сонник, великий, найновійший і одиноко правдивий, ілюстрований, містячий около 7.500 снів ... 45
- • Сонячний проміль, повість, В. Чайченка ... 80
- • Сорок тисяч миль під водою, роман, Ю. Верного ... 1.00
- • Сороміцькі [illegible] і инші веселі оповідання ... 25
- • Соціольогія й соціяльні науки, Е. Діркгайма (з французького переклав М. Залізняк) ... 15
- • Соціялізм а релігія, Д. Бориска ... 15
- † Соціяльна революція, К. Каутського (переклад з німецького) ... 80
- • Спартак, провідник римських гладіяторів, історична повість, Ц. Самойлова ... 30
- [illegible] або Веселі вірші, Ст. Руданського ... 50
- † Співомовки С. Руданського, зі вступом Б. Лепкого і з портретом автора, брош. 50, опр. ... 65
- † Співомовки Степана Руданського, з портретом автора і з передмовою Богдана Лепкого ... 20
- Сповнений довг, оповідання з міщанського життя, Данила Лепкого ... 20
- Спортовий дух і инші оповідання ... 15
- † Старий горобець, оповідання Д. Мамина-Сібіряка, з рос. мови переклав Г. Черняхівський, з малюнками М. Погрібняка, видання 3-тє ... 10
- [illegible] з місяця, оповідання з козацьких часів (з многими образками), М. Гоголя ... 20
- • Страшні тайни монастирських мурів ... 75
- • Суд читачок, сенсаційне оповідання з діяльности „Тайних виконавців смерти", Е. Вейласа ... 40
- [illegible] і инші оповідання ... 10
- • Таємниця Америки або Огляд американської культури [illegible] Христофа Колюмба ... 15
- [illegible] родини, опис життя австрійських [illegible] ... 80
- † [illegible] ... 85
- [illegible]

- † Танець тіней, роман з рідного побуту, нап. Михайло Яцків, опр. ... 2.00
- † Тарас Бульба, повість М. Гоголя, переклав Ст. Віль, з ілюстраціями ... 50
- • Тарас Бульба, повість з ілюстраціями, Миколи Гоголя ... 40
- Тарас Шевченко, в столітні роковини ... 20
- † Твори Володимира Винниченка:
  - Том І. Краса і Сила та инші оповідання ... 1.00
  - „ II. Голота та инші оповідання ... 1.00
  - „ III. Боротьба й инші оповідання ... 1.00
  - „ IV. Кузь та Грицунь і инші оповідання ... 1.00
  - „ V. Історія Якимового будинку й инші оповідання ... 1.00
  - „ VI. Рівновага, роман з життя еміґрантів ... 1.00
  - „ VII. По-Свій, роман ... 1.00
  - „ VIII. Божки, роман (продовження повісти „По-Свій") ... 1.00
  - „ IX. Босяк і инші оповідання ... 1.00
  - „ X. Чесність з собою, роман ... 1.00
  - „ XI. Хочу, роман ... 1.00
  - Всі одинайцять томів ... 10.00
- † Твори С. Черкасенка (поезії), в 2 томах ... 2.00
- † Твори Тараса Шевченка, в 3-х томах, в опр. ... 3.50
- † Твори Тараса Шевченка, в 5-х томах, в опр. ... 15.00
- † Теорія зглядности, після А. Айнштайна написав Петро Франко ... 10
- Теорія політики, приступно виложив Павло Свій ... 60
- † Territorium und Bevoelkerung der Ukraine (Ein geographisch-statistischer Beitrag) von Dr. Miron Korduba ... 40
- Терниста дорога, Український Сойм в Америці до його скликання, нап. др. Семен Демидчук ... 15
- Товарнська ворожка ... 15
- [illegible] до науки англійської мови з доданнем словарця ... 60
- • Трагедія Галицької України, Осипа Мегаса ... 1.00
- Три [illegible] і чарівні птиця ... 10
- † Три оповідання (Воля, Пропасть, Сміх), нап. Леонід Андреев, брош. 20, опр. ... 30
- † Три оповідання Д. Мамина-Сібіряка (Старий Горобець, Пригоди статечної миші, Поганий день Василя Івановича), з малюнками ... 25
- † Три поеми Тараса Шевченка (Сон, Великий льох, Неофіти), з передмовою й поясненями Богдана Лепкого і з двома портретами автора ... 35
- † Три поеми Тараса Шевченка (Сон, Кавказ, Суботів) ... 10
- • Тропарник або Підручник церковного співу ... 30
- † Убогий та багатий і Дівка-чорнявка, Безщасний Данило й ровдина жінка, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з [illegible]

- † У гостях добре, дома ліпше, історичне оповідання Дрозда (О. Кониського), видання друге, брош. 85, опр. ... 1.25
- † Українство в Росії (Новійші часи), Володимира Дорошенка ... 40
- • Українська граматика, Стоцького і Гартнера ... 1.50
- • Українська правопись зі словарцем, уложили Ст. Смаль-Стоцький і Федір Гартнер, опр. ... 50
- • Український співаник. Зладив Антін Гапяк ... 40
- Український штукар, 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть 1. Забави фізичні і хемічні. Часть 2. Штуки з картами. Часть 3. Штуки рахункові. Часть 4. Штуки жартівливі ... 50
- † Українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), видання друге, з 42-ма малюнками Юрія Магалевського ... 60
- • Українсько-англійський кухар, зібрав М. М. Белегай ... 1.00
- • Українсько-англійський і англійсько-український словар (кишеньковий), опр. ... 1.50
- • Українсько-англійський словар (1580 сторін), М. П. Б. Ясенівського, опр. ... 1.50
- † Українсько-німецький словар Ом. Поповича, опр. ... 2.00
- † Українці в Америці, Ор. Кириленка ... 20
- • Українці як народ, нап. Василь Пачовський ... 5
- † Фізика для вищих початкових шкіл, нап. Франц Шіндлер, з німецької мови переклав Андрій Сабат (105 малюнків в тексті), брош. 30, опр. ... 50
- • Фільософія соціял-демократії, збірник дрібних фільософічних статий, Йосифа Дицгена ... 2.00
- • Фільософія штуки, нап. Г. Тен, професор в школі красних штук у Парижі, пер. Ол. Барвінський, 1. часть ... 50
- • Хан і його син або Українка бранка і другі оповідання ... 20
- † Хмари, повість Івана Нечуя-Левицького, з передмовою Василя Верниволі, опр. ... 2.00
- Христос в гарнізоні, оповідання з військового життя, М. Яцкова ... 40
- • Хрунь і чорт, В. Будзиновського ... 15
- • Цар голод, А. Баха (переклав М. Залізняк) ... 35
- • Цариця і вестальна або Живцем замурована, історія з часів переслідування християн за панування римського цісаря Нерона ... 25
- † Царівна, повість Ольги Кобилянської, друге видання, з передмовою Осипа Маковея. Брош. 1.75, в звичайній оправі 2.00, в люксусовій оправі ... 2.75
- † Царівна-жаба, українська народна казка (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
- † Цар-Соловей, казка С. Руданського, брош. 35, опр. ... 50
- Цвіт і душа й инші оповідання ... 15
- † Цвіркун у запічку, оповідание, Ч. Дікенс ... 35
- Через кордон, цікаві розкази еміґранта Олекси Ремези. Еміґрант, вірші, Петра Гіркого ... 15
- • Черниґівка, бувальщина з другої половини 17. віку, М. Костомарова ... 50
- † Чечні, оповідание, Стедаль, пер. С. Пащенко ... 20
- • Читанка друга для шкіл народних в Америці, опр. ... 30
- † Читанка і граматика для шкіл народних, часть І. (для 1. і 2. року науки), уложив Омелян Попович ... 35
- • Чому попи не женяться? ... 15
- † Чорна Рада, хроніка 1663 року, нап. П. Куліш; повість з ілюстраціями та вступом і поясненнями Б. Лепкого, брош. 1.00, опр. ... 1.25
- Чорний кіт, Едгара Еллен По ... 10
- † Чужиною, збірка поезій, О. Олеся ... 50
- † Чутлива совість, Тетко, оповідання Д. Н. Мамина-Сибіряка, з російської мови пер. Марія Кузьмова ... 20
- † [illegible] Герой, оповідание В. Будзиновського ... 25
- Шевченко і його Україна. Зміст: Заповіт. — На Шевченковій могилі. — Поклін душі великій. — Тарасови Шевченкови. — Де памятник Тараса? — Памяти Тараса Шевченка.—Шевченко для свого народа. — Чому кождий Українець і кожда Українка повинні знати життє Тараса Шевченка. —, Шевченко між народом. — На Тарасовій могилі. — Кирило-Методіївське братство. — Винятки з творів Тараса Шевченка. — Заповіт Тараса Шевченка [illegible] ... 15

- † Шевченко про мистецтво, розвідка Богдана Лепкого ... 10
- • Шерльок Гольмс, таємничі історії найславнійшого в світі детектива. Кождий том становить скінчену цілість.
  - Ч. 13. Джентлемен вломник ... 15
  - „ 14. Тайна графині Кастельоне ... 15
  - „ 15. Трагедія дідички ... 15
  - „ 16. Чорт зі Семфолд Гіл ... 15
  - „ 17. Чудовий Рікардо Сакко і сини Шіви ... 15
- • Школа Народна (читанка) для третої і четвертої кляси, опр. ... 75
- † Шлях до соціялізму, Отона Бауфа, переклав П. Дідушок ... 25
- † Що таке державногромадянське виховання, д-ра Георга Кершенштайнера, авторизований переклад із третього лайпціґського видання д-ра Василя Сімовича, з переднім словом автора, з його портретом та біографією ... 50
- • Що сталося з Рудольфом або Трагедія на замку Маерлінг ... 60
- Що то є книжка? — Початки козаччини (5 ілюстрацій). — Козачий кістяк. — Кіндрат Бубненко-Швидкий. — Дні нашої слави і недолі ... 20
- • Що чути тепер в рідним краю або Україна без хлопа і пана ... 10
- † Як вести збори, нап. К. Немова ... 10
- † Як закладати пластові дружини, нап. Петро Франко ... 10
- Як закладати читальні і вести бібліотеки. — Чому рік має 365 днів. — Що таке грім. — Алькоголь, повільна отруя. — Шинок. — Чотири дні, Всев. Гаршина. — Заповіт Ярослава Мудрого. — Дні нашої слави і недолі ... 15
- • Як Іван зробив чудесне судно і при помочі чудесних товаришів дістав царівну за жінку ... 10
- Які є люди на землі ... 40
- • Як королевич воював із чортом ... 15
- • Як кров кружить в нашім тілі і яка нам з неї користь, др. С. Фішера ... 15
- • Як львиця виховала царського сина і герцеговинські оповідання ... 20
- Як люди живуть в Норвеґії і оповідання: Приятелі. — Смерть. — Се така баба, що чорт їй на махових вилах чоботи віддавав ... 20
- • Як Михась, син мельника, ходив до неба по [illegible] ... 20
- Як мужик ходив до царя правди шукати і инші оповідання ... 15
- † Як нам задовольнити наші пекучі потреби, деякі поради владі і населенню України, видання перше ... 10
- † Як опрацьовати вагу живої худоби ... 10
- • Як осягнути успіх? ... 15
- • Як Палій визволив від смока сестру і братів та провчив Капуша ... 10
- • Як пан собі біди шукав, оповідание, І. Франка ... 15
- • Як писати листи або найновійший і найпрактичнійший українсько-англійський листівник ... 75
- • Як повстала земля, К. С-нника ... 25
- • Як стати горожанином Злучених Держав, Е. Гвоздика ... 30
- † Як стати по українськи грамотним, коротка українська правопись із додатком: Дещо з української граматики, В. Верниволі ... 25
- • Як чоловік зайшов на пана, оповідание Вячеслава Будзиновського ... 30
- • Як царевич літав до царівни ... 10
- † Ярина, український буквар, зложив А. Воропець, з малюнками, опр. ... 45

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кождий замовляючий книжки повинен виписати вірно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на C. O. D. не висилається. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешканці по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджістер. За пропавші книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки [illegible] почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО [illegible]

Гроші належить [illegible]

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ОБРАЗКОВІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТИЙ.

Всі низше наведені книжки є прикрашені меньшими і більшими малюнками, звичайними і кольорованими (деякі лише кольорованими), та відповідним діточим текстом. Кожда книжка має тверду і кріпку оправу. Сі книжки надаються на дарунки для української дітвори.

- † Баба Яга, весела книжечка про Різдво ... 1.10
- † Весела плавба ... 45
- † Весонька-ярь, дітям од Бога дар ... 45
- † Втвори браму — медьо їде! ... 60
- † З веселих діточих днів ... 60
- † З міста, з краю, з поля й гаю ... 60
- † В циркусу жарти ... 1.10
- † Казки в 1001 ночі ... 35
- † Ке лиш близше, ке лиш д' мині — хороші справи в середині ... 60
- † Кіт в сапянцях ... 35
- † Малий світок, мальований крам чемним діточкам ... 45
- † Молодість ... 65
- † Подорож пана Цікавського (з рухомими образками) 60, в тривкійшій оправі ... 70
- † Про домашні звірята ... 65
- † Робінзон Крузо ... 35
- † Рости, читай, дрібонький читачу ... 65
- † Чемним діточкам ... 45
- † Червона шапочка 35; з рухомими образками 45, в тривкійшій оправі ... 60
- † Яке пташки підслухали ... 85
- † Ящів смуток і охоту склали в книжечку оту ... 1.00